

Nr 98.

Godkänd av första kammaren den 24 mars 1920.

Godkänd av andra kammaren den 24 mars 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående egnahemslånefonden.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 35 A.)

Till Konungen.

I den till innevarande riksdag avlåtna statsverkspropositionen, avdelning utgifter för kapitalökning, i vad angår jordbruksärenden, punkten 3 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels medgiva sådan ändring i de för statens egnahemslånerörelse fastställda allmänna villkor och bestämmelser, att tillämpas från och med år 1920, att maximivärdena höjas för obebyggda jordbrukslägenheter till 15,000 kronor, för bebyggda jordbrukslägenheter till 12,000 kronor och för bostadslägenheter till 10,000 kronor; dels medgiva, att från och med år 1920 ett belopp av 12,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras såsom lån från egnahemslånefonden; dels ock såsom kapitalökning för samma fond för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 9,500,000 kronor.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehått två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nr 101 i första kammaren och nr 200 i andra kammaren, vari yrkats, att riksdagen måtte besluta, att av överskottet å kristidsanslagen till nyodling och betesförbättring anvisas två miljoner kronor till bildande av en särskild odlingslånefond för utlåning till egnahemslåntagare på de i motiveringen till motion nr

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 98—100.

199 i andra kammaren angivna grunder; och att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av närmare föreskrifter rörande denna fonds användning för sagda ändamål.

Beträffande de föreslagna höjda maximivärdena å egnahemslägenheter mana visserligen enligt riksdagens mening rådande höga jordpris och byggnadskostnadernas abnorma stegring till försiktighet med avseende å igångsättande av egnahemsföretag i alltför stor omfattning, icke minst med hänsyn till egnahemslåntagarna själva. För att emellertid möjliggöra egnahemsrörelsens normala utveckling synes riksdagen en höjning av maximivärdena, såväl beträffande jordbruks- som bostadslägenheter, vara erforderlig. Riksdagen biträder vad Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit.

Det av Eders Kungl. Maj:t begärda kapitalökningsanslaget föranleder icke någon riksdagens erinran, liksom ej heller det föreslagna årliga utlåningsbeloppet.

Ovannämnda i ämnet väckta motioner avse bildande av en särskild odlingslånefond för sådana egnahemslåntagare, vilkas jordbruk förutsätta avsevärda nyodlingar.

Riksdagen vill här först erinra, att de s. k. egnahemssakkunniga i sitt år 1914 avgivna betänkande framställt förslag i nämnda syfte.

I sitt yttrande till det vid proposition nr 106 vid 1919 års lagtima riksdag angående vissa egnahemsväsendet berörande frågor fogade statsrådsprotokollet, anförde departementschefen, att han visserligen fann den till grund för nämnda sakkunnigas förslag liggande tanken att lämna särskild hjälp åt den egnahemslåntagare, som uppodlar ny mark, vara behjärtansvärd. Han hade emellertid icke blivit övertygad om, att det vore lämpligt att kombinera en dylik särskild odlingshjälp med själva egnahemslånerörelsen och att för detta ändamål anlita låneförmedlarnas medverkan. Vid en närmare undersökning angående det förfaringssätt, som härvid borde komma till användning, visade sig också, att detta bleve i hög grad invecklat. Det kunde för övrigt enligt departementschefens mening knappast anses principiellt berättigat att göra odlingshjälpens storlek beroende av det belopp, som skulle betalas i ränta å erhållet egnahemslån. Vida riktigare vore väl, syntes det honom, att låta odlingens omfattning och kostnad ensamma öva inverkan i detta hänseende. Departementschefen fann alltså sagda fråga om odlingsunderstöd böra behandlas särskilt för sig.

Särskilt ur kolonisationssynpunkt synes riksdagen goda skäl tala för att staten bör uppmuntra de egnahemslåntagare, vilka i större utsträckning utföra nyodlingar, genom att i någon form bereda dessa förmåner framför

övriga låntagare. Tanken härpå bör därför enligt riksdagens uppfattning ingalunda uppgivas. Rörande formen för sådant understöds utgående erbjuda sig olika möjligheter. Motionärerna hava utgått ifrån, att odlingshjälpen skulle lämnas såsom lån och att för sådant ändamål en särskild lånefond borde uppläggas. Skulle det befinnas ändamålsenligt att i förevarande fall anlita lånevägen, torde i alla händelser lämpligheten att bilda en helt ny fond kunna starkt ifrågasättas med hänsyn till de redan nu befintliga båda nyodlingsfonderna (allmänna nyodlingsfonden och norrländska nyodlingsfonden). Det synes då ligga närmare till hands att vidtaga en utökning av de nuvarande nyodlingsfonderna eventuellt genom såsom motionärerna föreslagit uppkommande överskott å de tillfälliga nyodlingsanslagen och låta inom ramen av det sålunda tillagda beloppet låneunderstöd med företrädesrätt utgå till nu ifrågavarande kategori egnahemslåntagare. Såsom de egnahemssakkunniga föreslagit kan ju även odlingshjälpens utlämnande i form av rent understöd genom premiering ifrågakomma, och skulle för sådant fall anslaget till premiering av mindre odlingsföretag kunna i motsvarande mån utökas. Även andra former för statens medverkan i nu ifrågavarande avseende torde emellertid kunna komma under bedömande, och enligt riksdagens mening bör vid den utredning, varom riksdagen här nedan kommer att anhålla, jämväl tagas i övervägande, om icke hjälp i någon form bör utgå till förbättring av beteskulturen å lägenheter av ifrågavarande slag.

Beträffande frågan huruvida odlingshjälpen bör på sätt nämnda sakkunniga ifrågasatt direkt anknytas till egnahemslånerörelsen synes departementschefen haft goda skäl för den av honom på sätt ovan nämnts hävdade uppfattningen.

För egen del vill riksdagen i förevarande frågas nuvarande läge icke intaga någon bestämd ståndpunkt vare sig i ena eller andra avseendet, utan anser att spörsmålet bör, såsom departementschefen ock synes hava förutsatt, bliva föremål för närmare undersökning, därvid bör utredas, vilka åtgärder som från statens sida böra vidtagas för att underlätta nyodling och betesförbättring å egnahemslägenheter, för vilkas förvärvande lån erhållits från egnahemslånefonden.

Under åberopande av det anförda får riksdagen

A) anmäla, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning *dels* medgivit sådan ändring i de för statens egnahemslånerörelse fastställda allmänna villkor och bestämmelser, att tillämpas från och med år 1920, att maximivärdena höjas för obebyggda jordbrukslägenheter till 15,000 kronor, för bebyggda jordbrukslägenheter till 12,000 kronor och för bostadslägenheter till 10,000 kronor; *dels*

medgivit, att från och med år 1920 ett belopp av 12,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras såsom lån från egnahemslånefonden; *dels ock* såsom kapitalökning för samma fond för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 9,500,000 kronor;

B) i anledning av de i ämnet väckta motionerna anhålla om utredning beträffande vilka åtgärder, som från statens sida böra vidtagas för att underlätta nyodling och betesförbättring å sådana egnahemslägenheter, för vilkas förvärvande lån erhållits från egnahemslånefonden.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Stockholm den 24 mars 1920.

Med undersåtlig vördnad:
